

ТАҚРИЗ

ба автореферати диссертатсияи Тошматов Раҳмидин Нуридинович дар мавзуи “Рушди шаклҳои ташкили худидоракунии донишҷӯён дар муассисаҳои таҳсилоти олии мосири Ҷумҳурии Тоҷикистон” барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои педагогӣ аз рӯи ихтисоси 5.3. – Педагогика, 5.3.1. - Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот

Дар замони муосир, рушди шаклҳои ташкили худидоракунии донишҷӯён дар муассисаҳои таҳсилоти олии Тоҷикистон, ки диссертатсияи Тошматов Раҳмиддин мавриди баррасӣ қарор дода шудааст, мавзуи муҳим ва зарурӣ арзёбӣ мешавад. Имрӯз талаботи ҷомеа ба мутахассиси на танҳо донишманд, балки мустақил ва қобили идораи худ ва фаъолияти худ, ҳама сол аз рӯз ба рӯз меафзояд. Донишҷӯёни замони мо бояд не танҳо аз фанҳо огоҳ бошанд, балки тавонанд мустақилона мақсадгузорӣ кунанд, ресурсу вақтро идора намоянд, хатоҳоро таҳлил ва бартараф созанд ва ин ҳама дар асоси шаклҳои мувофиқи ташкилӣ амалӣ мешавад.

Диссертатсияи Тошматов Раҳмиддин ин мавзуро аз ҷиҳати назариявӣ ва амалии педагогикӣ чун як масъалаи муҳим ва зарурӣ баррасӣ мекунад. Муаллиф таҳлили муфассалро аз руи шаклҳои мавҷуди худидоракунии дар донишгоҳҳои Тоҷикистон пешниҳод мекунад, ки ин аз рӯи таҷрибаи миллии таълими ва шароити муосири маъмурии кушодани имкониятҳо барои рушди шахсияти донишҷӯён аҳамият дорад. Таҳқиқот аз рӯи он нишон медиҳад, ки такомил додани шаклҳои ташкилӣ на танҳо самаранокӣ таълимро меафзонад, балки раванди тайёр кардани кадрҳои баландихозирро ҳам мустаҳкам мекунад.

Аҳамияти диссертатсия ҳам дар он аст, ки он роҳҳои амалии татбиқ ва пешниҳодҳои конкретӣ барои муассисаҳои таҳсилоти олии Ҷумҳурии Тоҷикистон дорад. Пешниҳодҳои муаллиф, аз қабili ворид кардани унсурҳои худидоракунии дар барномаҳои таълимӣ, ташкили гуруҳҳои корӣ ва истифодаи технологияҳои замонавии омӯзишӣ, барои таъмини мувофиқати таълим бо талаботҳои бозори меҳнат ва рушди иҷтимоӣ-иқтисодии кишвар сарф мешаванд. Ин гуна таҳқиқот на танҳо илмро пеш мебарад, балки бевосита ба сифати таълим ва рушди потенциали инсонӣ дар ҷомеа мусоидат мекунад.

Навгони илмӣ ин таҳқиқот дар якчанд ҷанбаҳои калидӣ таҷассум меёбад:

Якум, муаллиф шаклҳои ташкили худидоракунии донишҷӯёнро дар шароити муассисаҳои таҳсилоти олии Тоҷикистон бо назардошти хусусиятҳои миллию фарҳангии ҷомеаи тоҷик таҳқиқ ва системабандӣ мекунад - ин мавқеъро дар адабиётҳои илмӣ то ҳол пурра фаро гирифта накарданд. Таҳлили муаллиф аз рӯи он нишон медиҳад, ки усулҳои умумичаҳонӣ дар шароити миллии Тоҷикистон бе таҳияи махсус самаранок нестанд, ва пешниҳодҳои у барои таҳия ва татбиқи шаклҳои мувофиқ асос мегузорад.

Дуюм, дар тадқиқот роҳҳои ворид кардани унсурҳои худидоракунии ба доираи барномаҳои таълимӣ ва фаъолияти омӯзишии донишҷӯён пешниҳод мешаванд, ки дар онҳо ҳам талаботи стандартҳои таълимии давлатӣ, ҳам талаботҳои бозори меҳнат ҳисоб гирифта шудаанд. Ин ҷиҳат аз рӯи таҳлили муқоисавии шаклҳои мавҷуд ва таҷрибаи муассисаҳои олии кишвар асос ёфтааст ва барои системаи таълимоти Тоҷикистон як намунаи амалии коркард пешниҳод мекунад.

Сеюм, муаллиф усулҳои ташхис ва арзёбии дараҷаи рушди худидоракунии донишҷӯёнро бо истифодаи шавқандҳои педагогикӣ ва психологикӣ пешниҳод мекунад, ки ин имконият медиҳад, то таъсири тадбирҳоро дар асоси натиҷаҳои амалӣ арзёбӣ кард. Ин усулҳо бо таҷҳизоти омӯрӣ ва методикаи таҳлили сифатии маълумот мувофиқ карда шудаанд ва барои омӯзишҳои оянда ҳам асос мебошанд.

Чорум, дар диссертатсия таҳлили таъсири шаклҳои ташкилӣ ба рушди тафаккури мустақил, мақсадгузорӣ ва идоракунии ресурсу вақт дар донишҷӯён ошкор карда мешавад, ки ин аз рӯи мазмунӣ барномаҳои таълимӣ ва шароити маъмурии муассисаҳо таҳия шудааст. Ин ҷиҳат барои тадқиқотҳои омӯзишию ислохотӣ дар соҳаи педагогикаи олии Тоҷикистон манбаъи арзишманд мебошад.

Аҳамияти назариявӣ ва амалии таҳқиқоти диссертатсионии Тошматов Р. дар он аст, ки аввалдан, он маҷмӯи назарияҳо ва раъйҳои педагогикӣро дар бораи худидоракунии бо шароити муассисаҳои таҳсилоти олии Тоҷикистон мувофиқ ва илова мекунад. Муаллиф не танҳо мафҳум ва сохтори шаклҳои ташкилӣ-худидоракунии-ро таҳлил мекунад, балки онҳоро бо хусусиятҳои фарҳангии маънавии ҷомеаи тоҷик ва талаботҳои замонавии бозори меҳнат мувофиқ месозад. Ин

барои такомилӣ назарияи педагогикаи олии кишвар асос гузошта, имконият медиҳад, то усулҳои омӯзишӣ ва ташкилии муассисаҳо бо анъанаҳои миллию маънавии халқ ҳамранг гарданд.

Аз ҷиҳати амалӣ, натиҷаҳои тадқиқот бевосита барои коркарди барномаҳои таълимӣ, ташкили фаъолияти омӯзишии донишҷӯён ва таҳияи меъёрҳои методикӣ истифода мешаванд. Пешниҳодҳои муаллиф, аз қабili ворид кардани унсурҳои ҳудидоракуни дар машғулияти аудитория, ташкили гуруҳҳои корӣ ва истифодаи технологияҳои рақамӣ барои идоракунии омӯзиш, барои кафедраҳо, муассисаҳои таълимии олии кишвар ва мақомоти идоракунии соҳаи маориф амали ва қобили татбиқ мебошанд. Ин гуна тавсияҳо самаранокӣ таълимиро меафзоянд ва донишҷӯёни мустақил, мутаассир ва мувофиқ бо талаботи ҷомеаро тайёр мекунанд.

Боз як ҷиҳати муҳим - ин ки тадқиқот барои омӯзишҳои оянда манбаъи арзишманд мебошад: усулҳои таҳҳис ва арзёбии дараҷаи рушди худидоракуни, ки муаллиф пешниҳод мекунад, имконият медиҳад, то таъсири тадбирҳоро дар асоси маълумоти амалӣ ва омӯрӣ арзёбӣ кард. Ин ҳам барои илм, ҳам барои амалиёти таълими қиматнок аст, зеро на танҳо натиҷаҳоро тасдиқ мекунад, балки роҳҳои беҳтар кардани системаи таълимотро низ ишора мекунад.

Натиҷаҳои таҳқиқот метавонанд ҳангоми коркарди ҷанбаҳои методии баланд бардоштани самаранокӣ машғулиятҳо ва сифати дониши донишҷӯён истифода гардида, мавриди таваҷҷуҳи мутахассисони соҳаи педагогика, психология ва методикаи таълими ҷанҳо қарор гиранд.

Унвонҷӯй дар мураттабсозии рисолаи илмӣ воқеан ҳам заҳмати зиёд кашида, ҳудро ҳамчун як мутахассиси донандаи соҳаи худ муаррифӣ карда тавонистааст.

Аз ин рӯ, бо боварии том метавон диссертатсияи Тошматов Раҳмиддинро қори илмӣ баанҷомрасида ва дорои арзиши илмӣ назариявӣ ва амалӣ арзёбӣ кард. Автореферати диссертатсия ба талабот ҷавобгӯ буда, муҳтавои диссертатсияро пурра инъикос менамояд.

Дар умум, қори таҳқиқотии Тошматов Раҳмиддин дар мавзӯи “Рушди шаклҳои ташкили худидоракунии донишҷӯён дар муассисаҳои таҳсилоти олии мосири Ҷумҳурии Тоҷикистон” ба талаботи Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон

аз 30 июни соли 2021, №267 тасдиқ гардидааст, ҷавобгӯй буда, муаллифи он ба дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои педагогӣ аз рӯи ихтисоси 5.3.1 – Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот сазовор мебошад.

Номзади илмҳои педагогӣ,
директори МДТ «Литсейи №4
барои хонандагони болаёқати
шаҳри Душанбе»

Аминзода Муслиҳиддин
Фозилдин

Маълумот барои тамос: 734034, Ҷумҳурии Тоҷикистон, ш. Душанбе,
кӯчаи А. Адҳамов, 26, тел.: (+992) 93 404 66 44. E-mail: m_aminov5@mail.ru.

Имзои Аминзода Муслиҳиддин Фозилдинро тасдиқ мекунам.

Нозири кадр ва коргузории
МДТ «Литсейи №4
барои хонандагони болаёқати
шаҳри Душанбе»

Тиллоева Сарвиноз